

Missbruk och riskbruk

Alkohol, beroendeframkallande medel och narkotika

Socialpsykiatri

Syfte

Genom rutinen säkerställer verksamheten att samtliga medarbetare vet hur de ska hantera situationer vid misstanke om (eller vid förekomsten av) missbruksproblematik.

Ansvar

Alla medarbetare som arbetar inom verksamheten.

Symptom på alkoholberoende

- Lättväckt alkoholbehov – man blir sugen när man ser eller tänker på alkohol
- Man tål allt mer alkohol – ökad tolerans
- Återställarbehov – ett sug att dricka dagen efter och mår bättre av det
- Abstinenssymptom – svettningar, darrighet, ångest och hjärtklappning
- Minnesluckor
- Merbegär – en liten mängd alkohol skapar sug efter mer
- Kontrollförlust – man dricker mer och oftare än tänkt
- Förnekelse – man förnekar sitt beroende inför sig själv och andra och hävdar att man har kontroll
- Man fortsätter trots negativa följder.

Begreppsförklaring

Substanssyndrom – Enligt de senaste rönen slår man samman beroende och missbruk under diagnosen substanssyndrom oavsett vilken substans det handlar om.

Missbruk - en återkommande eller varaktig konsumtion som leder till allvarliga följder för den enskilde i form av medicinska och sociala problem.

Riskbruk - en konsumtion som kan väntas leda till missbruk och beroende om den fortsätter.

Beroende - innebär att individen inte kan styra sitt intag av alkohol, narkotika, tabletter eller andra beroendeframkallande medel samt att abstinensbesvär uppstår och att allt högre doser behövs för att uppnå ett rus.

Löpnummer	Fastställt/senast uppdaterad	Beslutsinstans	Ansvarig för dokumentet
	2019-04-01	Välfärd samhällsservice	Kvalitetsutvecklare VSS

Substanssyndrom

Mild svårighetsgrad	2–3 av nedanstående kriterier är uppfyllda
Måttlig svårighetsgrad	4–5 av nedanstående kriterier är uppfyllda
Allvarlig svårighetsgrad	Mer än 5 av nedanstående kriterier är uppfyllda

1. Tolerans, antingen behov av påtagligt ökad mängd för att nå effekt eller minskad effekt vid fortgående bruk.
2. Karaktäristiska abstinenssymtom eller fortgående bruk för att hindra sådana.
3. Drogen används i större mängd eller under längre tid än vad som avsågs, brist på kontroll av intaget.
4. Önskan eller misslyckade försök att minska intaget.
5. Betydande del av livet går åt att skaffa, konsumera eller återhämta sig från bruket.
6. Viktiga sociala aktiviteter påverkas eller försummas.
7. Bruket fortgår trots vetskap om skadeeffekterna.
8. Upprepat substansbruk som leder till att individen misslyckas med att fullgöra sina skyldigheter på arbetet, i skolan eller hemmet.
9. Upprepat bruk i situationer där det medför betydande risker för fysisk skada, exempelvis rattfylla.
10. Sug/begär efter substansen
11. Fortsatt bruk trots återkommande problem av social natur p.g.a. drogeffekterna.

Orsaker

De flesta personer med missbruksproblem har börjat med sin konsumtion redan som unga. En betydligt mindre del av alla med beroendeproblem är sådana som börjar använda rikligare med alkohol eller andra rusmedel först i högre ålder. Orsaken kan vara ensamhet, förluster i livet, sjukdom, sysslolöshet, existentiell rädsla med mera.

Missbruk är i hög grad ärftligt men kan också eventuellt bero flera bakomliggande orsaker till exempel ADHD-störning, antisocial personlighetsstörning eller primär ångestproblematik.

Samverkan

Ett välfungerande samarbete mellan verksamheten och biståndshandläggare, missbruksvård och psykiatri bidrar till att personer med missbruksproblem kan nås med hjälp och stödinsatser.

Misstanke om eller upptäckt missbruk

Vid misstanke om missbruk

- Kontakta och rapportera till chef
- Chefen sammankallar till ett möte med berörda personer
- Diskutera förhållningssätt och lämplig stödinsats
- Dokumentera

Ledningens roll

Chef ska alltid kontaktas vid misstanke eller konstaterande om missbruk i någon form. Det av stor betydelse att chef sammankallar berörda yrkes-kategorier för att kunna samverka med den utsatta personens bästa i fokus.

Personalens roll

Som personal kan man uppleva det som frustrerande att möta personer som har ett missbruk i någon form. Det är viktigt att se sin del av hjälpen som ett led i en process. Då kan man lättare klara av stödja personen.

Missbruk och lex Sarah

Med missförhållanden avses såväl utförda handlingar som handlingar som någon av försummelse eller av annat skäl har underlåtit att utföra och som innebär eller har inneburit ett hot mot eller har medfört konsekvenser för enskildas liv, säkerhet eller fysiska eller psykiska hälsa.

En enskild får naturligtvis tacka nej till insatser. Det behöver i sig inte vara ett missförhållande som ska rapporteras, även om den enskildes ställningstagande kan leda till hot mot eller konsekvenser för enskildas liv, säkerhet eller fysiska eller psykiska hälsa. Däremot behöver man vara uppmärksam på om det kan vara utförarens agerande som bidrar till att den enskilde tackar nej till insatser. I så fall kan utförarens agerande vara ett missförhållande som ska rapporteras enligt lex Sarah.

Viktigt telefonnummer till stödinsatser

Nacka beroendemottagning

08-718 77 00

Nacka Beroendemottagning kan ge råd och stöd i frågor som rör alkohol, droger och spel om pengar. I deras team ingår socionomer, sjuksköterskor och läkare. De kan hjälpa till att hitta lämpligt stöd- och eventuella behandlingsinsatser.